debilitate torpentem ad ſuperiora erigant, quorum rurſus adminiculis & attollere, & humiliare ſe facilis ante Ieſum locetur, dominico videri dignus aſpectui humilitatem.n.reſpicit Dominus.
Lib.2.qõ.4. AVG. De Quæſt.Euang. Hi ergo a quibus deponitur, bonos doctores Eccleſiæ poſſunt ſignificare, quòd autem cum lecto deponitur, ſignificat ab hoĩe in iſta carne adhuc cõſtituto Chriſtum debere cognoſci. AMB. Dominus autem plenam ſpẽ reſurrectionis oſtendens peccata donat animorum debilitatem carnis excludit: hoc eſt enim totum hominem eſſe curatum. Quamuis igitur magnũ ſit hominibus peccata dimittere: tamen multo diuinius eſt reſurrectionẽ donare cor-

f Et poſt hęc exijt, & vidit publicanum nomine Leui ſedẽtem ad Teloneum, & ait illi. Sequere me. Et relictis omnibus ſurgens ſecutus eſt eum. Et fecit ei conuiuium magnum Leui in domo ſua, & erat turba multa Publicanorum & aliorum, qui cum illis erant diſcumbentes. G Et murmurabãt Phariſæi, & Scribæ eorum dicentes ad diſcipulos eius: Quare cum publicanis

poribus, quoniam quidem Deus reſurrectio eſt. lectus autem qui
Lib.2.qõ.4. tolli iubetur, nihil eſt aliud quàm corpus humanum. AVG. De Quæſt.Euan. Vt non iam in carnalibus gaudijs tanquàm in lecto requieſcat infirmitas animæ, ſed magis ipſa contineat affectiones carnales. & tendat ad domum ſuam, ideſt requiem ſecretorũ cordis ſui. AMBROSIVS. Vel domum repetere ſuam, hoc eſt ad paradiſum redire. ea enim eſt vera domus quæ hominem prima ſuſcepit, non iure amiſſa, ſed fraude. Merito ergo reſtituit, qm̃ venerat qui nexum fraudis aboleret iuſq; reformaret.
Lib.2.c.26. f ¶ AVG. Poſt paralyticum ſanatũ de conuerſione Publicani ſubiungit dicẽs: {Et poſt hæc exijt & vidit Publicanum nomine Leui ſedentem ad Teloneum. Ipſe eſt Matthæus qui & Leui. BEDA. H Sed Lucas & Marcus propter honorem Euangeliſtæ nomen tacẽt vulgatum. Matthæus autem in ſermonis principio accuſator ſui factus, Matthæum ſe & Publicanum nominat, ne quis a ſalute deſperet pro immanitate peccatorũ, cum ipſe de Publicano in Apoſtolum ſit mutatus. CYRIL. Publicanus enim fuerat Leui, vir auarus, effrenis erga ſuperflua, alieni amator. Hoc enim eſt publicanorum officium, ſed ab ipſis officinis malitiæ detrahitur: Chriſto eum vocante. vnde ſequitur: {Et ait illi. Sequere me.} AMB. Sequi iubet, non corporis greſſu, ſed mentis affectu. Itaque ille verbo vocatus, propria dereliquit qui rapiebat aliena. vnde ſequitur: {Et relictis omnibus ſurgens ſecutus eſt eum. CHRY. Vbi & vocantis virtutem & vocati obedientiam conſidera. Neque enim obſtitit, neque vacillauit: ſed protinus paruit, nec in propriam domũ ire voluit, vt ſuis hoc intimaret, ſicut nec piſcatores. BASI. Nec ſolum fœnora Telonæi poſtpoſuit, ſed etiam contempſit pericula quæ ſibi ac ſuis accidere poterant, dum calculos Telonæi dimitteret imperfectos. THEOPHIL. Et ſic ab accipiente cenſum a tranſeuntibus, Chriſtus cenſum accepit, non quidem eius accipiens pecuniam: ſed totaliter eum transferens ad ſuum cõſortium. CHRYSO. Vocatum autem leui Dominus honorauit, dum cum eo confeſtim epulatus eſt, hoc enim ei maiorem præſtabat fiduciam. vnde ſequitur: {Et fecit ei conui.mag.Leui in do.ſua.} Nec ſolum cum eo diſcumbit, immo cum pluribus, vnde ſequitur: {Et erat tur.mul.Publi.& alio. qui cum il.erãt diſcũbẽ.} Conuenerant.n.Publicani ad eum ſicut ad collegam, & hominem eiuſdem officij, ſed & ipſe glorians de præſentia Chriſti conuocauit omnes. Chriſtus etiam quodlibet genus remedij exhibebat, & non ſolum diſputando & præſtando ſanitatis remedia, vel etiam redarguendo æmulos: ſed etiam comedendo, nonnullos errantiũ corrigebat. inde nos inſtruens, quòd quodlibet opus & tempus poteſt nobis vtilitatem afferre. Sed nec publicanorum participationem vitauit propter vtilitatem ſequentem more medici, qui niſi tangeret ſaniem, non liberaret a morbo. AMBRO. Cum peccatoribus.n.manducando, etiam cum gentibus non prohibet nos inire conuiuium. CHRYSO. Sed tamen Dominus inculpatus eſt idem a Phariſæis inuidentibus, & volentibus a Chriſto diſcipulos ſeparare. vnde ſequitur: {Et murmu.Phari. & Scribæ dicen.ad diſci.eius. Quare cum Publica.& pecca.mandu.& bibitis.} AMBRO. Serpentina vox eſt, hanc primam vocem Serpens
Lib.2.c.27. emiſit dicens Euæ. Quid dixit Deus. nolite manducare &c. ergo patris ſui venena diffundunt. AVG. De Con.Euan. Videtur autem Lucas hoc aliquanto differentius ab alijs Euangeliſtis commemoraſſe. non.n. dicit tantum Domino obiectum eſſe, quòd cum Publicanis & Phariſæis manducaret & biberet: ſed diſcipulis, ꝙ de ipſo ac de ipſis acciperetur. Propterea enim Matthæus & Marcus de Chriſto diſcipulis obiectum narrant. quia ꝙ diſcipuli cum Publicanis & peccatoribus manducabant magiſtro magis obiiciebatur, quem ſectando imitabantur. vna ergo ſententia eſt tanto

F melius inſinuata quanto quibuſdam verbis manente veritate variata. CHRYSO. Ipſe autem Dominus in contrarium eorũ ſermonem conuertit. oſtendens non eſſe culpam cum peccatoribus conuerſari, ſed etiam conſonum miſericordiæ propriæ. vnde ſequitur. {& reſpondens Ieſus dixit ad illos. Non egent medico qui ſa.ſunt, ſed qui male habent.} In quo cõmonet eos communis infirmitatis, & de numero læguentium eos eſſe oſtendit, ſe vero medicum eſſe latenter ſubiungit. {Non.n.ve.vo.iu.ſed peccatores.} GRE. Niſſenus, quaſi dicat. Adeo peccatores nõ abominor. quia eorum tantum gratia veni, non vt maneant peccatores, ſed vt cõuertantur, & boni fiant.

& peccatoribus manducatis & bibitis? Et reſpondens Ieſus dixit ad illos. Non egent qui ſani ſunt medico, ſed q male habent. Nõ enim veni vocare iuſtos, ſed peccatores in pœnitentiam.
g At illi dixerunt ad eum. Quare diſcipuli Ioannis ieiunant frequenter, & obſecrationes faciunt, ſimiliter & Phariſæorum, tui autem edunt & bibunt? Quibus ipſe ait: Num-

Lib.2.c.27. AVG. De Con.Euan. Vnde addit. {In pœnitentiam.} quod ad explanandam ſententiã valet, ne quiſquam peccatores in hoc ipſo quòd peccatores ſunt, diligi arbitretur a Chriſto, cum illa ſimilitudine de ægrotis. vnde bene intimet quid velit Deus vocando peccatores tanquàm medicus ægrotos, vt ab iniquitate tanquàm ab ægritudine ſalui fiant. AMBRO. Sed quomodo dum iuſtitias dilexit, neque vidit Dauid iuſtum derelictum, ſi iuſtus derelinquitur, peccator aſciſcitur, non intelligas quod eos iuſtos dicit, qui ex lege præſumant & Euangelij gratiam non requirant. Nemo autem iuſtificatur ex lege, ſed redimitur ex gratia, non vocat ergo eos qui ſe iuſtos dicunt. vſurpatores.n. iuſtitiæ non vocantur ad gratiam. nam ſi gratia eſt ex pœnitentia, vtique qui faſtidit H pœnitentiam abdicat gratiam. BEDA. Peccatores autem vocat eos, qui ſua mala attendentes, nec per legem iuſtificari ſe poſſe putantes, Chriſti gratiæ ſe pœnitendo ſubjiciunt. CHRY. Ironice autem dicit illos iuſtos, ſicut quando dicitur. Ecce Adam factus eſt quaſi vnus noſtrum, quòd autem nullus erat iuſtus ſuper terram oſtendit Paulus dicens. Omnes peccauerunt & egent gratia Dei. GREG. Niſſenus: Vel dicit non egere ſanos & iuſtos medico.ſ. Angelos, ſed male habẽtes & peccatores, i. nos, quia morbum peccati incurrimus, qui in cælis non eſt. BEDA. Per Matthæi autem electionem fides gentium exprimitur, qui prius mundanis inhiabant, ſed nunc Chriſti corpus ſedula deuotione reficiunt. THEO. Vel Publicanus eſt, qui principi mundi ſeruit, & debitum cæſari reddit, cui guloſus reddit eſcas, adulter voluptatem, & alius aliud. Cum autem viderit eum Dominus ſedentem in Teloneo, ideſt non mouentem ſe ad maiorem nequitiam, tunc I a malo erigetur, & ſequetur Ieſum, & ſuſcipiet in domo animæ Dominum. AMBRO. Qui autem domicilio Chriſtum recipit interno, maximis delectationibus exuberantium paſcitur voluptatum, itaque libenter Dominus ingreditur, & in eius recubat affectu, ſed rurſus accenditur inuidia perfidorum & futuræ pœnæ ſpecies præfiguratur, epulantibus.n. fidelibus in regno cælorum perfidia ieiuna torquebitur. BEDA. Vel per hoc deſignatur Iudæorum inuidia, quæ de gentium ſalute torquetur. AMBR. Simul etiam oſtenditur quantum ſit inter æmulos legis & gratiæ, quòd illi qui legem ſequuntur, mentis famem patientur æternam. Qui vero verbum in interioribus animæ receperunt alimenti cæleſtis & fontis vberate recreati eſurire & ſitire non poſſunt. Et ideo qui animo ieiunabant, murmurabant.
g ¶ CYRIL. Poſtquàm primum verbum acceperunt a Chriſto ab alijs ad alia ſe transferunt, volentes oſtendere ſacros diſcipulos, & ipſum cum eis Ieſum minime curaſſe de lege. vnde dicitur:
K {At illi dixerunt ad eum, Quare diſci.Ioan.ieiu.frequen.& obſecra.faci.ſimiliter & Phari.tui autem edunt & bibunt.} Quaſi dicant, comeditis cũ Publicanis & peccatoribus, cum iubeat lex in mundo non communicare, ſed in excuſationem præuaricationis vobis accedit miſericordia. Cur ergo nõ ieiunatis, vt mos eſt ſecundum legem volentibus viuere. Sed ſancti quidem icirco ieiunãt, vt corpus affligentes quietent paſſiones ipſas. Sed Chriſtus non egebat ieiunio ad perfectionem virtutis, cum tanquàm Deus abſolutus eſſet a quolibet vinculo paſſionis, ſed nec eius comitia ieiunio egebat, ſed participes gratiæ eius ſine ieiunio decorata virtute ſe conuerſabatur. quòd ſi Chriſtus quadraginta diebus ieiunauerat, non hoc fuit vt in ſe paſſionem mortificaret, ſed vt normam abſtinentiæ oſtendat carnalibus. AVG. de Con.Euan. Euiden-
Lib.2.c.27. ter autem, Lucas alios de alijs hoc dixiſſe narrauit. vnde ergo Matthæus dicit. Tunc acceſſerunt ad eum diſcipuli Ioannis dicentes. Quare nos & Phariſæi ieiunamus, niſi quia & ipſi aderant, & omnes certatim vt quiſque poterat hoc obiecerunt. AVG. q.Euang.
Lib.2.q.18. Eſt autem

Eſt autem duplex ieiunium: vnum in tribulatione ad propitian- A dum Deum in peccatis: aliud in gaudio, cũ tanto minus delectant carnalia, quanto ſpiritualium maior ſarcina eſt. Interrogatus ergo Dñs cur diſcipuli eius non ieiunarent, de vtroq; ieiunio rñdit. & primo de ieiunio tribulationis. Sequitur enim. {Quibus ipſe ait. Numquid po.ſi.ſpõ. dum cum il.eſt ſpon. face.ieiunare?} CYRIL. Quaſi dicat. Præſens tempus lætitię eſt & alacritatis, non igitur immiſcenda ſunt triſtia. CYRIL. Saluatoris.n. noſtri in hoc ſæculo demonſtratio, nihil aliud fuit q̃ quædam feſtiuitas. intelligibiliter quaſi quandam ſponſam copulans illi noſtram naturam, vt quondam ſterilis fœcunda fieret. Igitur filij ſponſi eſſe noſcuntur quicũq; vocati ſunt ab eo ꝑ nouam & Euangelicam diſciplinam, non aũt Scribæ cũ Phariſæis, qui ſolam legis vmbram conſiderant.

quid poteſtis filios ſponſi, dum cum illis eſt ſponſus facere ieiunare? Venient autem dies, cum ablatus fuerit ab illis ſpõſus, tũc ieiunabunt in illis diebus. Dicebat autem & ſimilitudinem ad illos: Quia nemo commiſſuram a nouo veſtimento mittit in veſtimentum vetus, alioquin & nouum rumpit, & veteri non con- B uenit commiſſura a nouo. Et nemo mittit vinum nouum ĩ vtres veteres, alioquin rumpit vinum nouum vtres, & vinum effundetur & vtres peribunt. Sed vinum nouum in vtres nouos mittendum eſt, & vtraque conſeruantur. Et nemo bibens vetus ſtatim vult nouum, dicit enim: Vetus melius eſt.

Lib.2.c.27. AVG. De Conſen. Euan. Per hoc autem, quòd ſolus Lucas dicit. Non poteſtis filios ſponſi facere ieiunare, intelligitur eos ipſos qui loquebant̃ fuiſſe facturos vt lugentes ieiunarent filij ſponſi, quando ipſi eſſent ſponſum occiſuri. CYRIL. Vbi vero conceſſerat filius ſpõſi, quòd non decebat eos laborare, tanquàm qui ſpiritualem ſolẽnitatem habebant, ne inter nos annullaretur ieiunium, diſpenſatiue ſubiũgit dicens. {Venient autem dies cum ablatus fuerit ab eis ſpõſus,
Lib.2.q.18. tunc ieiunabunt in illis diebus. AVG. de Quæſt.Euan. quaſi dicat. Tunc deſolabuntur & in mœrore & luctu erunt, donec eis per Spiritumſanctum gaudia conſolatoria retribuantur. AMBR. Vel aliter: Non hoc ieiunium relegatur quo cõficitur caro, & corporis luxuria caſtigatur, hoc ieiunium nos commendat Deo, ſed nõ poſſumus ieiunare qui Chriſtum habemus, & Chriſti carnem epulamur & ſanguinem. BASILIVS. Filij etiam ſponſi ieiunare nequeunt, hoc eſt animæ nutrimentũ non ſumere, ſed viuere in omni verbo quod de ore Dei procedit. AMBRO. Sed qui ſunt illi dies quibus nobis Chriſtus auferetur, cum ipſe dixerit. Vobiſcum ero vſque ad conſummationem mundi? ſed nemo tibi Chriſtum poteſt auferre, niſi te illi ipſe auferas. BEDA. D Quamdiu.n. ſponſus nobiſcum eſt in lætitia ſumus, nec ieiunare poſſumus nec lugere. Cum autem per peccata ille recedit, tunc indicendum eſt ieiunium, & requirendus luctus. AMBRO. Denique de animi dictum eſt ieiunio vt ſequentia declarant. Sequitur enim. {Dicebat autem ſimilitudinem ad illos: Quòd nemo commiſſuram,} ideſt particulam ablatam a veſtimento nouo immittit in veſtimentum vetus.} Appellauit ieiunium veſtimentũ vetus. quod exuendum Apoſtolus æſtimauit dicens: Spoliate vos veterem hominem cum actibus ſuis. In eadem igitur forma ſeries conuenit præceptorum, ne actus veteri & noui hominis miſceamus. AVG. de Quæſt. Euang. Vel aliter. Dono Spirituſſancti percepto. Genus autem ieiunij quod fit per lætitiam iam renouati in vitam ſpiritualem conuenientiſſime celebrant, quod anteq̃ accipiant dicit eas eſſe tanquàm vetera veſtimenta. quibus inconuenienter pannus nouus aſſuitur, i. aliqua particula doctrinæ quæ E ad nouę vitæ temperantiam pertinet, quia ſi hoc fiat & ipſa doctrina quodammodo ſcinditur quæ docet generale ieiunium non a cõcupiſcentia ciborum tantum: ſed ab omni lætitia temporaliũ delectationum, cuius particulam quæ ad cibos pertinet, dicit nõ oportere hominibus, adhuc veteri conſuetudini deditis impartiri, qa & illic quaſi conciſio videtur fieri, & ipſi vetuſtati non conuenit. Dicit etiam eos eſſe ſimiles veteribus vtribus. vnde ſequitur: {Et nemo mit.vinum no.in vtres vet.} AMBR. Fragilitas humanę conditionis aperitur, cum corpora noſtra exuuijs defunctorũ animalium comparantur. AVG. de Quæſt. Euang. Veteribus autem vtribus comparantur Apoſtoli, qui vino nouo quaſi ſpiritualibus præceptis facilius diſrumpuntur q̃ contineant. vnde ſequit̃: {Alioquin rumpit vinum nouum vtres & ipſum effunditur, & vtres pereunt.} Erunt autem noui vtres, cum poſt aſcenſionem accepto deſiderio conſolationis eius. orando & ſperando innouabuntur. vnde ſequitur: {Sed nouum vinum in vtres nouos mittẽdum

eſt, & vtraque conſeruantur.} BEDA. Vino ſiquidem intus reficimur, veſte aut foris tegimur. Veſtis ergo ſunt bona opera quæ foris agimus. quibus coram hominibus lucemus, vinum feruor Fidei, Spei, & Charitatis. Aliter: Veteres vtres ſunt Scribæ & Phariſæi, nouus pannus, & nouum vinum præcepta Euangelij. GRE. Niſſenus. Vinum.n. de nouo elicitum, ꝑpter feruorem naturalis humidi fumoſũ eſt, deſpumans naturali agitatiõe a ſe materialem immunditiam. Tale vinum nouum teſtamẽtum eſt, quod antiqui vtres, qui propter incredulitatẽ inueterati ſunt non capiunt: immo ſcinduntur excellentia doctrinæ, necnon & gratiam ſpiritus in caſſum fluere faciunt. quia in maliuolã animam non introibit ſapientia. BEDA. Sed cuicumq; animæ nondum innouatæ: ſed in uetuſtate malitiæ perſeueranti, nouorum myſteriorum ſacramenta non debent committi, qui etiam præceptis Euangelicis præcepta legis miſcere volunt, vt Galathæ vinum nouum in vtres veteres mittũt. Sequitur {Et nemo C bibens vetus, ſtatim vult nouum. dicit.n. Vetus melius eſt:} quia Iudæis vitæ veteris ſaliua imbutis nouæ gratiæ præcepta ſordebant. quia maiorum traditionibus commaculati dulcedinem ſpiritualium verborum percipere non valebant.

CAP. VI.

FActum eſt autem in Sabbato ſecundo primo: cũ tranſiret per ſata, vellebant diſcipuli eius ſpicas & manducabant confricantes eas manibus ſuis: Quidam autem Phariſæorum dicebant illis Quid fa- B citis quod non licet in ſabbatis? Et rñdẽs Ieſus ad eos, dixit. Nec hoc legiſtis qđ fecit Dauid, cum eſuriſſet ipſe, & qui cũ illo erant, qũo intrauit in domum Dei, & panes ꝓpõnis ſumpſit, & mãducauit, & dedit his qui cum ipſo erant, quos non licet mãducare, niſi tantum ſacerdotibus? Et dicebat illis, quia Dñs eſt filius hominis, etiam Sabbati.

CAPVT VI.

AMBROSIVS. Non ſolum compræhenſione verborum: ſed etiam ipſo vſu ſpecieque geſtorum incipit hominem Dominus veteris obſeruatione legis exuere. vnde dicitur. {Factum eſt autem in Sabbato ſecundo primo: cum tranſiret per ſata, vellebant diſcipuli eius ſpicas & manducabant confricantes eas manibus ſuis.} BEDA. Non habentes enim diſcipuli ſpacium manducandi propter importunitatem turbarum eſuriebant vt homines: ſed vellentes ſpicas inediam conſolabantur, quod eſt indicium auſte- D rioris vitæ, non præparatas eſcas, ſed ſimplices quærere cibos. THEOPHILA. Dicit autem in ſabbato ſecundo primo. quia Iudæi omnem feſtiuitatem ſabbatum nuncupabant, requies enim dicitur ſabbatum. Multoties ergo contingebat in Paraſceue feſtiuitas, & vocabant paraſceuem feſtum propter ſabbatum. deinde principale ſabbatum ſecundum primum dicebant, quaſi ſecundum exiſtens a præcedentis diei feſtiuitate. CYRILVS. Duplex enim erat feſtum, & principalis feſti & alterius ſolemnitatis ſabbati. ISIDOR. Vel dicit ſecundo primo. quia ſecundum erat Paſcha: primum autem azimorum, cum immolarent enim Paſcha in ſero, ſequenti die feſtum azimorum celebrabant. quod autem ita ſit, patet ex hoc, quòd Apoſtoli vellebant ſpicas, & manducabant: in illo namque tempore ſpicæ flectuntur a fructu. EPIPHAN. Die igitur ſabbati vili ſunt tranſeuntes per ſegetes & ſpicas edebant, oſtendentes quoniam E diſſolutum eſt vinculum ſabbati, vbi magnum aduenit ſabbatum, hoc eſt Chriſtus, qui fecit nos quieſcere ab opere delictorum noſtrorum. CYRILLVS. Phariſæi autem & Scribæ ignari ſacrarum ſcripturarum in vnum conſpirauerant ad repræhendendum Chriſti diſcipulos. vnde ſequitur: {Quidam autem Phariſæorum dicebant illis. Quid facitis quod non licet in ſabbatis?} Dic mihi tu cum in ſabbato tibi menſa proponitur: nonne frangis panem? Quid igitur alios repræhendis? BEDA. Alij vero dicunt ipſi Domino hæc fuiſſe obiecta: ſed a diuerſis, & ipſi Domino & diſcipulis potuerunt obiici, & cuicumque obiectum ad ipſum maxime reſpicit. AMBROSIVS. Dominus autem defenſores legis arguit neſcire quæ legis ſunt, exemplum inducens Dauid. vnde ſequitur: {Et reſpondens Ieſus ad eos, dixit. Nec hoc legiſtis quod fecit Dauid, cum eſuriſſet ipſe, & qui cum eo erãt?} CYRILLVS. quaſi dicat. Cum expreſſe dicat lex Moyſi: Iudicate iuſtum iudicium, nec conſiderabis perſonam